

001	66	76	96	96	62	26	66	93	36	96	55	55	48	25	25	13	10	7	0
000	88	96	66	94	92	90	85	80	70	60	55	50	45	40	30	20	15	10	8

Perjantaina 31. lokakuuta 2014

MAASEUDUN TULEVAISUUS

21

LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Ojan pohjaan kannattaa koskea vain, jos uoma on mennyt tukkoon. MAANVILJELIJÄ MARKO PASTILA, PADASJOKI

Kampakosteikko pidättää Ormijoen ravinteet

MARKKU VUORIKARI

Osa joen vedestä virtaa pääuomasta kosteikon haarautuviin kampamaisiin uomiin. Virtauksen hidastuminen saa kiinto-aineksen painumaan uoman pohjaan.

Hämeenlinnan kaupungin ympäristöasiantuntija Heli Jutila uskoo, että Pohjoistenjoen kosteikosta tulee hyvä elinympäristö monille eliölajeille.

Kosteikkoja Suomessa on rakennettu jo pitkään. Nyt ravinteiden kulkua on ryhdytty hidastaan uudennlaisilla kampakosteikoilla.

HÄMEENLINNA (MT)

Suomessa on ryhdytty rakentamaan uudennlaisia kosteikkoja ehkäisemään ravinteiden ja maa-aineksen valumista jokivesistä järviin. Kampakosteikoksi nimetty rakennelma on nimensä mukaisesti muodoltaan kampaa muistuttava, useasta uomasta koostuva vesialue.

Uusimmat kampakosteikot ovat valmistumassa Tuuloksen Suolijärvelle Hämeenlinnaan, jonne Hämeenlinnan kaupunki rakennuttaa kaksi yhteensä kolmen hehtaarin laajuista kampakosteikkoa.

Kosteikkojen rakentaminen alkoi syyskuussa, ja Suolijärven Pohjoistenlahteen laskevan Pohjoistenjoen vesi päästettiin niihin lokakuussa.

Veden virtausta kampakosteikon alueelle edistettiin kaventamalla joen varsinaista uomaa jokisuun ja kosteikkoalueen välillä.

Kuukausi sitten kaivetut uomat näyttävät vielä tällä hetkellä leveiltä ja täysin paljailta. Tulevaisuudessa näky on toinen.

”Kosteikossa veden liike hidastuu ja kiintoaines laskeutuu kosteikon pohjaan”, selittää Hämeenlinnan kaupungin ympäristöasiantuntija **Heli Jutila**.

Pienistä puroista paljon maa-ainesta

Jutilan mukaan veden laatu on Suolijärvessä itsessään varsin

hyvä. Järveen kulkeutuu kuitenkin Pohjoistenjoen mukana sekä ravinteita että maa-ainesta. Sen myötä lahti on madaltunut.

Vain vähän ennen kuin Pohjoistenjoki laskee Suolijärveen, siihen yhtyy toinen joki, Ormijoki. Sen valuma-alueella sijaitsee paljon asutusta ja maataloutta.

”Vaikka ravinnevalumat ovat pieniä, valuma-alue on laaja ja ravinteiden kokonaismäärä siksi suuri.”

Kuntaliitos edesauttoi kunnostusta

Kampakosteikko on sekä kustannuksiltaan että työmäärältään mittava rakennusurakka, joka on osa Tuuloksen vesistöjen tilan parantamishanketta.

Hanke rahoitetaan osittain tuella, jota valtio on kohdistanut kuntaliitosalueiden kehittämiseen. Tuulos liittyi osaksi Hämeenlinnaa vuonna 2009.

Kosteikkojen lisäksi samaan urakkaan kuuluu Suolijärven Pohjoistenlahteen ruopattavat veneväylät. Urakka kilpailutettiin niin, että siinä kustannusten ylärajaksi määriteltiin 100 000 euroa.

Hämeen elykeskus osallistui kustannuksiin 20 000 euron osuudella.

Maa-ainesta kaivetuista uomista kertyi 4 000 kiintokuutiometriä. Siitä pääosa läjitettiin kaivettujen uomien ympärille.

JUHANI REKU

Pohjoistenjoen pääuomasta (kuvassa vasemmassa reunassa) haarautuu kampakosteikon pääuoma, joka jakautuu edelleen kolmeen haaraan. Kolmihaarainen kampakosteikko on Pohjoistenjoen kosteikoista pienempi.

MARKKU VUORIKARI

Marko Pastila pitää vapaaehtoisia suojelutoimia tärkeänä mahdollisuutena viljelijöille. Itse hän on suojellut metsää ja suoalueita. Pastilan lohkoa halkovan Hahjärven laskuojan varteen rakennettiin kesäkuussa tulvatasanne. Puut ja muu pysyvä kasvillisuus ehkäisee kiintoaineksen irtoamista veden mukaan.

Kesällä rakennettu tasanne suojaa puronvarsipeltoa tulvavesiltä

PADASJOKI (MT)

Ankarat sateet tai lumien sulamisvedet eivät tulevaisuudessa enää nouse padasjokelaisen **Marko Pastilan** pelloille. Siitä pitää huolen tulvatasanne, joka rakennettiin kesäkuussa peltoja halkovan Hahjärven laskuojan.

Tulvatasanne on yksi luonnonmukaisista vaihtoehdoista, joilla peltoalueiden ojitusta voidaan kohentaa niin, ettei pelloilta lähde maa-ainesta ja ravinteita runsasvetiseen kanaan aikaan.

Pastilan maalle rakennettu tulvatasanne on 150 metriä pitkä ja kolme metriä leveä. Leveydestä puolet on loivaa luiskaa ja loput varsinaista tasanetta, jolle vesi pääsee tarvittaessa varsinaisesta uomasta nousemaan.

Tasanne rakennettiin kuorimalla ojan toiselta puolelta maata niin, että uomaan syntyi tulvavettä varten tasanne. Kävutyön yhteydessä uoman poh-

jalla kulkevaan alivesiuomaan eli itse ojaan ei koskettu.

Pastilan mukaan tähän pyritäänkin.

”Ojan pohjaan kannattaa koskea vain, jos uoma on mennyt tukkoon.”

Kesäkuun jälkeen tulvatasanteelle on ehtinyt jo kasvaa runsas kasvillisuus. Se pitää osaltaan huolta siitä, ettei tasanneelta pääse irtoamaan maa-ainesta.

Tulvatasanteen lisäksi kaksi laskeutusallasta

Tulvatasanne on tärkeä tehdä vähävetisenä aikana, jotta veden mukaan ei pääse irtoamaan kiintoainesta, kertoo projektipäällikkö **Petra Korkiakoski** Hämeen ammattikorkeakoulun ojat kuntoon luonnonmukaisin menetelmin -hankkeesta (Opet).

Pastilan tulvatasanne on yksi kohteista, jotka hankkeessa on toteutettu.

”Tulvatasanne on tähän kohteeseen hyvä, sillä Hahjärven

» Nykyisessä ympäristötuessa tulvatasannetta ei hyväksytty täyttämään suoja-kaistavaatimusta.

laskuojia sijaitsee pohjavesialueen rajalla, eikä sitä ei olisi voinut siitä syystä syventää.”

Samassa yhteydessä kolme kilometriä pitkää Hahjärvestä Lummenejärveen virtaavaa puroa kunnostettiin muillakin tavoin. Sitä perattiin alapuoliselta osuudeltaan noin kilometrin matkalta. Lisäksi perkuun yhteydessä ojaan tehtiin kaksi 40 metriä pitkää laskeutusallasta. Toinen niistä on 5 metriä ja toinen 7 metriä leveä.

Tulvatasanteen ja laskeutusaltaiden kaivun sekä ojan perkuun kustannukset olivat arvonlisäveroinen yhteensä

5 500 euroa, jonka maksoi Opet-hanke. Hanke vastasi myös suunnittelukustannuksista.

Lisäksi kustannuksia aiheutui kaivumaiden siirrosta ja puuston raivauksesta, josta vastasivat maanomistajat.

Ei hyväksyttyä suoja-kaistaksi tällä hetkellä

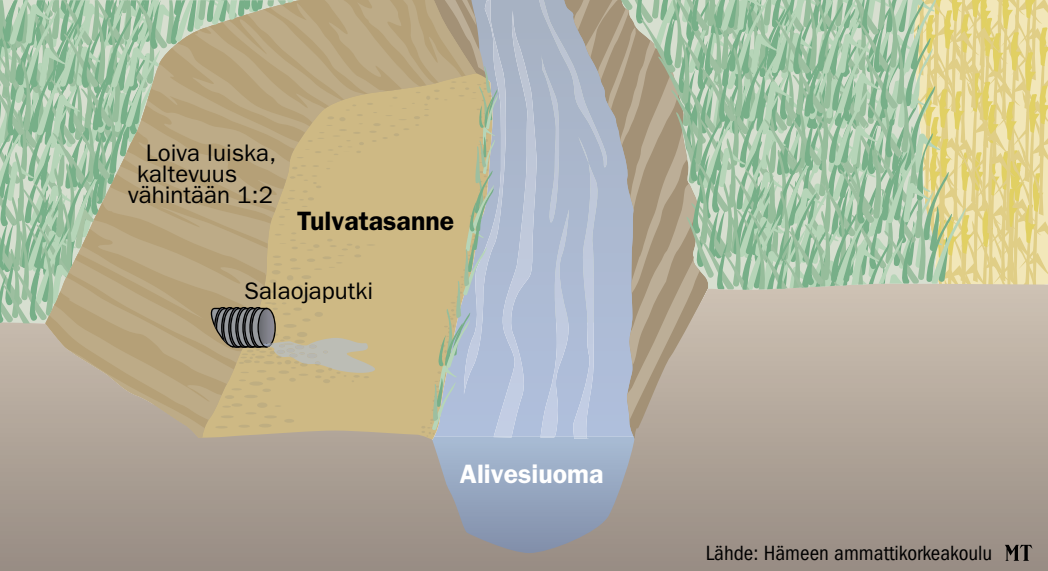
Lisä kustannuksia viljelijälle aiheutuu tulvatasanteen syömistä viljelyalasta. Pastila ja Korkiakoski kertovat, että tällä hetkellä ei ole vielä tietoa siitä, miten tasanneita kohdellaan uudessa ympäristökorvausjärjestelmässä.

Nykyisessä ympäristötuessa tulvatasannetta ei hyväksytty täyttämään suoja-kaistavaatimusta, joten suoja-kaistan katsotaan alkavan luiskan yläreunan ja pellon taitekohdasta.

Pastila toivoo, että uudessa ympäristökorvauksessa tulvatasanne voitaisiin laskea suoja-kaistaksi.

JUHANI REKU

Tulvatasanne ja alivesiuoma

Lähde: Hämeen ammattikorkeakoulu MT

Tulvatasanne on rakennettu leventämällä alkuperäisen uoman toista luiskaa. Kuivaan aikaan vesi virtaa vain alivesiuomassa. Siihen ei tasanetta rakennettaessa koskettu.

Voit kommentoida juttua osoitteessa facebook.com/maaseuduntulevaisuus.fi tai maaseuduntulevaisuus.fi

Tulvatasannetta ei lasketa peltoalaan

Tulvatasanteella ei voi täyttää jatkossakaan suoja-kaistan tai -vyöhykkeet lasketaan mukaan peltoalaan. Uomaan asti ulottuvilla lohkoilla niiden leveys mitataan ojan luiskan ja pellon taitekohdasta.

Tulvatasanne sen sijaan ei

pientareet sekä suoja-kaistat ja -vyöhykkeet lasketaan mukaan peltoalaan. Uomaan asti ulottuvilla lohkoilla niiden leveys mitataan ojan luiskan ja pellon taitekohdasta.

kuulu pellon pinta-alaan.

Vaikka lohkoa sivuavan uoman reunalle rakennettava tulvatasanne vähentääkin tukikelpoista pinta-alaa, pelkkää tukimene-

tystä se ei silti viljelijälle tuo.

”Tulvatasanteen rakentami-

seen voi hakea ei-tuotannollisen investoinnin tukea. Investoinnin valmistuttua tulvatasanne voidaan ottaa mukaan monivaikutteisen kosteikon hoidon sopimukseen.”

JUHANI REKU